

Jaarverslag 2017
Noordelijke Rekenkamer

Vastgesteld in de Collegevergadering 7 februari 2018

Voorwoord

Halverwege 2017 heeft de Noordelijke Rekenkamer haar koperen jubileum gevierd. Dit twaalf en half jarig bestaan werd onder meer luister bijgezet met het uitbrengen van het boek *Kennismaken met Rekenkamerwerk*.¹ Daar treft de lezer informatie aan over het hoe en waarom van Rekenkameronderzoek. Het eerste exemplaar werd uitgereikt aan de eind 2016 afgetreden voorzitter van de Noordelijke Rekenkamer, de heer A. Nijhuis tijdens een symposium van de vijf provinciale Rekenkamers. De Noordelijke Rekenkamer organiseerde dit symposium en kijkt hier met plezier op terug.

In het voorjaar bracht de Noordelijke Rekenkamer aan de drie deelnemende Provinciale Staten een rapport uit over het Openbaar Vervoer in de meer afgelegen en dunner bevolkte delen van het Noorden. Alle drie provinciebesturen hameren op de bereikbaarheid van de stedelijke voorzieningen, ongeacht waar de inwoner woont. Maar in de achterliggende periode met teruglopende middelen moest er wel de nodige creativiteit aan de dag worden gelegd om dit ambitieuze doel ook financieel binnen bereik te houden.

Aan het eind van het verslagjaar zitten er twee onderzoeken ver in de pijplijn: het rapport over het functioneren van het Waddenfonds was eind december afgerond, maar is gepresenteerd op 23 januari 2018. Het onderzoek naar Breedbandinternet is 12 maart 2018 gepresenteerd.

Met de komst van twee nieuwe, jonge onderzoekers is het onderzoeksteam weer op sterkte: een mooie mix van ervaren en junior onderzoekers, die hun vaardigheden zullen uitbouwen. Belangrijk is hierbij de bespreking van de onderzoeken in de verschillende stadia in de maandelijkse collegevergaderingen door collegeleden, directeur-secretaris en de onderzoekers.

Een laatste wapenfeit mag hier niet onvermeld blijven. Aan het einde van het verslagjaar kon het nieuwe *onderzoeksprogramma 2018-2019* worden vastgesteld. De Statenleden uit de drie provincies hebben daartoe meer dan 25 onderzoek suggesties gedaan. In samenspraak met de Raad van Advies is het gelukt daaruit de zes meest veel belovende suggesties te selecteren. Hiermee sluiten we niet alleen een vruchtbaar 2017 af, maar hebben we meteen een boeiende onderzoeksagenda voor 2018.

Mr. drs. M.C.A. Smilde
voorzitter

¹ Het boekwerkje is als pdf beschikbaar vanaf de website van de Noordelijke Rekenkamer en vanaf de website van de landelijke vereniging van Rekenkamers (www.nvrr.nl)

Verslag

1.1 Grondslag Noordelijke Rekenkamer

De Provinciewet schrijft voor dat Provinciale Staten beschikken over een onafhankelijke Rekenkamer. Artikel 183 Provinciewet bepaalt dat die Rekenkamer het door het provinciebestuur gevoerde bestuur beoordeelt aan de hand van de maatstaven: doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Rekenkamerrapporten dienen de Statenleden te ondersteunen bij hun controlerende taak. De Gemeenschappelijke Regeling de Noordelijke Rekenkamer (2016) bepaalt dat de negen Statenleden in de Raad van Advies adviseren over de inhoud van het tweejaarlijkse onderzoeksprogramma. Ook adviseren deze negen Statenleden over de jaarstukken en begroting van de Rekenkamer en de (her)benoeming van de Collegeleden. In de Gemeenschappelijke Regeling zijn bepalingen opgenomen over de identieke, financiële bijdragen die de drie deelnemende provincies Drenthe, Fryslân en Groningen aan het gemeenschappelijk orgaan, de Noordelijke Rekenkamer, leveren.

1.2 Samenstelling College

Het bestuur wordt uitgeoefend door het College van de Noordelijke Rekenkamer. De wettelijke termijn bedraagt zes jaar. Deze termijn kan één keer worden verlengd. Aan het begin van het verslagjaar 2017 werd het College gevormd door:

- mr. drs. M.C.A. Smilde (voorzitter, benoemd per 6-7-2016)
- dr. J. van der Bij (vice voorzitter, benoemd per 1 oktober 2012)
- dr. P.L. Polhuis (benoemd per 6-7-2016)

1.3 Verslag van werkzaamheden

Vergaderingen van het College

In het verslagjaar 2017 is het College tien keer in vergadering bijeengekomen. Belangrijke aandachtspunten in de eerste helft van het verslagjaar waren:

- afronding van Rekenkameronderzoek naar het openbaar vervoer in perifere gebieden
- start van onderzoek naar het functioneren Waddenfonds
- openstellen twee vacatures voor junioronderzoekers bij Noordelijke Rekenkamer
- overleg met Raad van Advies over procedure nieuw Onderzoeksprogramma
- organisatie van een symposium over 12,5 jaar provinciaal Rekenkameronderzoek

In de tweede helft van het verslagjaar hebben de besprekingen van het College zich vooral gericht op:

- start van onderzoek naar provinciale steun voor aanleg van snel internet, ook in de perifere gebieden van het Noorden
- start van onderzoek naar wijze waarop werkgelegenheidseffecten van structuurversterkende maatregelen door de provinciebesturen in kaart worden gebracht
- afronding van onderzoek naar functioneren Waddenfonds
- totstandkoming nieuw onderzoeksprogramma 2018-2019

- leveren werkgroep bijdrage aan IPO-jaarcongres in Emmen op 3-10-17.

Onderzoek

- Met de bus naar de stad

Een belangrijke doelstelling in het openbaar vervoersbeleid van de Noordelijke provincies is het ontsluiten van alle dorpen zodat voorzieningen in de stedelijke kernen voor een ieder met het OV bereikbaar zijn. Dit is een ambitieuze doelstelling. In de onderzochte periode (2010-2015) werden door het Rijk minder middelen ter beschikking gesteld voor de bekostiging van het openbaar vervoer. Bovendien nam de vraag naar openbaar vervoer vooral toe op de hoofdassen, tussen de grotere kernen, tijdens de spits, deels om zo als reiziger de files te mijden. Het provinciebestuur reageerde op de toegenomen vraag door de frequentie van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV, ACOV, Qliners) te verhogen. Ondertussen nam de vraag naar het openbaar vervoer in de meer afgelegen, perifere gebieden af; deels als gevolg van teruglopende bevolkingsaantallen met gelijk opgaande vergrijzing; deels ook in reactie op verschraling van de dienstregelingen zelf. De provincies werden in de geschetste financiële context – soms ook na een tegenvallende aanbesteding - gedwongen wijzigingen aan te brengen in de reguliere lijndiensten. Ritten in de daluren, het weekend en de avonduren werden geschrapt. Lijnen werden gestrekt zodat vanuit de dorpen soms een langere afstand te voet moet worden afgelegd naar de dichtstbijzijnde OV-halte.

Als vangnet voor de verschraling van de dienstregelingen hebben de provincies voorzieningen getroffen onder namen als: belbus, Opstapper, Regiotaxi en Hubtaxi. In het Rekenkameronderzoek werd onderzocht wat de werking van deze vangnetconstructie(s) is. In het onderzoek wordt geconstateerd dat deze vangnetconstructies op papier ertoe hebben geleid dat de buitendorpen goed ontsloten bleven en dat de voorzieningen in de stedelijke kernen op deze manier theoretisch bereikbaar bleven. Tegelijkertijd werd geconstateerd dat de bewoners dit kleinschalige OV-vervoer in de praktijk weinig hebben gebruikt vooral omdat aan het gebruik van deze vangnetconstructies diverse drempels zijn verbonden. De reiziger moet weten dat de voorziening er is; van te voren moet worden gebeld met het taxibedrijf; het juiste telefoonnummer moet worden gevonden; vervolgens rijdt de Opstapper strikt volgens de dienstregeling en dus niet van deur tot deur. De vormgeving van de Regiotaxi is naar het oordeel van de Noordelijke Rekenkamer gebruiksvriendelijker dan de Opstapper. Bovendien neemt het gebruik van de Regiotaxi langzaam toe, terwijl dat van de Opstapper op een laag niveau blijft steken.

In het rapport wordt aan de provinciebesturen de aanbeveling gedaan de ontwikkeling van de vangnetconstructies goed te volgen en pogingen te doen het gebruik van deze belbussen, Regiotaxi's, Opstappers en Hubtaxis gemakkelijker te maken. Eén van de mogelijkheden is het kleinschalige openbaar vervoer te verbinden met het gemeentelijke doelgroepenvervoer. In de provincies Groningen en Drenthe wordt een dergelijke poging gedaan onder het label *Publiek Vervoer*. In de provincie Fryslân loopt in de Noordoost hoek een experiment met een vergelijkbare opzet.

Het onderzoek werd gepubliceerd op maandag 8 mei. Op woensdag 21 juni werd het toegelicht in de commissievergaderingen in Drenthe en Groningen. In Fryslân werd dit onderzoek toegelicht in een commissievergadering op 6 september.'

In het onderzoek 'Met de bus naar de stad' zijn voor de provincie Groningen en Drenthe vijf aanbevelingen gedaan. Omdat het OV-bureau het openbaar vervoer voor beide provincies uitvoert, waren de aanbevelingen voor beide provincies identiek. De reactie van Gedeputeerde Staten van beide provincies op het rapport was eveneens gelijkluidend. Gedeputeerde Staten van beide provincies nemen vier van de vijf aanbevelingen over. Aanbeveling 5 (*maak beleid voor de bereikbaarheid van voorzieningen vanuit perifere gebieden en monitor dit*) wordt niet door de beide Gedeputeerde Staten onderschreven omdat zij van mening zijn dat dit beleid er wel degelijk is. In Drenthe bekrachtigen Provinciale Staten het overnemen van de vier aanbevelingen op 12 juni 2017 met een besluit. In Groningen wordt het rapport weliswaar in de Statencommissie Mobiliteit, Economie en Energie van 21 juni 2017 besproken, maar het rapport komt niet meer in een vergadering van Provinciale Staten aan de orde.

In het Friese rapport worden vier aanbevelingen gedaan. In de vierde aanbeveling worden aan de provincie drie alternatieven voorgelegd voor de invulling van de Opstapper. Gedeputeerde Staten kiest voor het nul-alternatief: geen verandering van beleid. De aanbevelingen zijn in de PS-vergadering van 27 september 2017 behandeld. Provinciale Staten nemen alle vier aanbevelingen over. Er worden in deze PS-vergadering twee moties ingediend. In de eerste motie wordt gevraagd om een vergelijking te maken van de OV-systematiek, ofwel waar de opbrengstverantwoordelijkheid het best kan worden neergelegd. De tweede motie gaat over het monitoren van de tariefontwikkeling. Beide moties zijn verworpen. Wel heeft de gedeputeerde naar aanleiding van de discussie aan Provinciale Staten een onderzoek toegezegd naar de vraag waarom mensen wel of niet gebruik maken van het openbaar vervoer.

- Functioneren Waddenfonds

In 2005 heeft het toenmalige Kabinet besloten om in de periode 2007-2026 additioneel € 800 mln. te investeren in het Waddengebied. Deze investering is bedoeld als compensatie voor negatieve effecten van gaswinning in het Waddengebied op de daar aanwezige natuur- en landschapswaarden. Tevens is besloten een deel van de beschikbare middelen te benutten voor het uitkopen van de kokkelvissers. In de periode 2007-2011 verzorgde het Rijk de uitvoering van het Waddenfonds. Op 27 april 2011 heeft de Tweede Kamer ermee ingestemd het Waddenfonds over te dragen aan de provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland. Gelijktijdig werd het Waddenfonds met € 75 mln. gekort. De voorwaarden van deze taakoverdracht zijn neergelegd in het *Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds (11-9-2011)*. De looptijd van het Waddenfonds is gesteld op 2012-2026.

In 2016 hebben de Noordelijke en de Randstedelijke Rekenkamer besloten onderzoek uit te voeren naar het functioneren van het gedecentraliseerde Waddenfonds. In de eerste plaats om na te gaan wat er is gebeurd met de zes aanbevelingen die op grond van een onderzoek van de Algemene Rekenkamer in 2011 zijn uitgebracht. In de tweede plaats om te beschrijven hoe de uitvoering van het gedecentraliseerde Waddenfonds zich in brede zin heeft ontwikkeld.

Het rapport is uitgebracht op 23 januari 2018. In het rapport spreekt de Noordelijke Rekenkamer zijn bezorgdheid uit over het handhaven van de onafhankelijkheid van het Waddenfonds, nu dat Waddenfonds sinds 2016 ook

projectaanvragen van de Waddenprovincies zelf in behandeling heeft genomen. Verder wees de Rekenkamer op de vertraging waarmee gesubsidieerde projecten worden uitgevoerd. Ook wees de Rekenkamer op het uitblijven van een goede monitoring van de projectuitvoering en de projectresultaten.

- Aanleg snel internet, ook in het buitengebied

Het belang van snel internet neemt toe. Het is een basisvoorziening geworden. De Europese Unie ziet de aanleg en het beheer van een breedbandinternet netwerk overigens niet als openbare nutsfunctie, zoals riolering, elektriciteit, gas en drinkwater. De EU laat de aanleg van het breedbandnetwerk over aan marktkrachten. Door de hoge graafkosten is het voor marktpartijen financieel gezien niet interessant een breedbandnetwerk naar de sterk verspreide bebouwing op het platteland aan te leggen. Nu marktpartijen niet staan te springen een breedbandnetwerk in het buitengebied aan te leggen, blijven grote delen van het Noorden verstoken van snel internet. De provinciebesturen hebben zich dit marktfalen aangetrokken en proberen al een aantal jaar (eerst aarzelend vanaf 2013, later met meer daadkracht vanaf 2016) de aanleg van breedbandinternet te stimuleren. Ook inwoners trachten door middel van bewonersinitiatieven de aanleg van glasvezel te bevorderen, maar als consumenten van snel internet moeten zij daarbij meerdere (ook financiële) barrières overwinnen. Waar de provincie probeert de bewonersinitiatieven met kennis en middelen te ondersteunen om breedbandinternet aan te leggen, is dat één van de weinige beleidsterreinen waarin de provincie rechtstreeks te maken krijgt met initiatiefrijke inwoners (burgerparticipatie).

Het onderzoek is gestart in de tweede helft van het verslagjaar. Maart 2018 zal worden gerapporteerd in hoeverre de provinciebesturen er feitelijk in zijn geslaagd de aanleg van breedband aansluitingen te verhogen. Daarbij wordt zowel gekeken naar de route waarbij het provinciebestuur één preferente aanbieder in staat stelt de gehele provincie van snel internet te voorzien (de optie: *centrale regie*). Ook wordt gekeken naar de uitvoerbaarheid van de route waarbij het provinciebestuur vooral de bewonersinitiatieven in staat stelt de aanleg van snel internet te bevorderen (de optie: *van onderop*). De onderzoekers hebben eerst het gevoerde beleid in kaart gebracht. Per provincie zijn er steeds drie cases onderzocht: twee bewonersinitiatieven (vraagbundeling) en één casus waarbij de aanleg plaatsvindt op initiatief van een publieke netwerkbeheerder. Niet alleen worden de bevindingen in de drie provincies met elkaar vergeleken, maar ook wordt een uitstapje gemaakt naar de ervaringen in de Duitse deelstaat Nedersaksen.

Contacten met (leden van) Provinciale Staten

Zoals gebruikelijk, werden voorafgaand aan de publicatie van de Rekenkamerrapporten presentaties georganiseerd. In deze besloten bijeenkomsten (briefings) wordt voorafgaand aan het aflopen van het embargo aan de geïnteresseerde Statenleden een toelichting op de conclusies en aanbevelingen van het Rekenkameronderzoek gegeven. De bijeenkomst op 8 mei 2017 resulteerde in een levendige discussie.

Commissievergaderingen

De Noordelijke Rekenkamer stelt het contact met Provinciale Staten en haar leden over de onderzoeksrapporten op hoge prijs. Het College is te allen tijde

bereid in een commissievergadering een toelichting te geven op zijn rapporten. In het verslagjaar werd vijf keer een toelichting in een commissievergadering gegeven (2 keer over het rapport 'Op eigen benen'; 3 keer over het rapport 'Met de bus naar de stad').

Raad van Advies van de Noordelijke Rekenkamer

De Raad van Advies bestaat uit afgevaardigden van Provinciale Staten en telt negen leden, uit elke provincie drie. De Provinciale Staten van Drenthe worden vertegenwoordigd door:

- mevrouw M.C.J. van der Tol en de heren J. Vester en Ir. P. Moltmaker.

De Provinciale Staten van Groningen worden vertegenwoordigd door:

- de heren drs. A.J.M. van Kesteren, mr J.H Mastenbroek en mr M. Oosterhuis. Tijdens het verslagjaar werd de heer Van Kesteren lid van de Eerste Kamer. Hij heeft zijn lidmaatschap van de Raad van Advies moeten beëindigen. Provinciale Staten van Groningen hebben in zijn plaats het Statenlid, de heer H. Meendering, benoemd.

De Provinciale Staten van Fryslân worden vertegenwoordigd door:

- de heren R. van der Honing, drs. R. van Maurik en drs. L.P. Stoel. De heer Van Maurik is tevens de voorzitter van de Raad van Advies.
- Het secretariaat van de Raad van Advies wordt verzorgd door mevrouw mr drs. S. Buissink, statengriffier van de provincie Drenthe. In de verslagperiode werd zij aanvankelijk bijgestaan door de heer drs. J. Blaauw en later door mevrouw dr. M. Boedeltje.

In de verslagperiode is de Raad van Advies twee maal bijeengekomen. Twee zaken hebben de nodige aandacht gekregen. In de eerste plaats het bespreken van de opzet en voortgang van het Rekenkameronderzoek naar de vaststelling van werkgelegenheidseffecten. In de tweede plaats de totstandkoming van het nieuwe onderzoeksprogramma. De voorzitter van de Raad van Advies heeft zich in een brief tot alle Noordelijke Statenleden gericht en hen gevraagd met suggesties te komen voor het nieuwe onderzoeksprogramma. Er zijn door de Statenleden meer dan 25 suggesties naar voren gebracht. Vervolgens zijn deze suggesties door de Raad van Advies geclusterd tot samenhangende onderwerpen. Vervolgens heeft de Rekenkamer de volgende zes onderwerpen vastgesteld: energietransitie, duurzame natuurinclusieve landbouw, toerisme revolverende fondsen, cybersecurity, en borging ruimtelijke kwaliteit.

Externe presentaties

Een Collegelid en een medewerker van de Noordelijke Rekenkamer leverden in het verslagjaar een bijdrage aan de *cursus RekenkamerWerk* van de landelijke beroepsvereniging NVRK.

Tijdens de IPO-dag op 3 oktober te Emmen heeft de Noordelijke Rekenkamer in samenwerking met de vier andere provinciale Rekenkamers een bijeenkomst met Statenleden georganiseerd waarbij stil werd gestaan bij de ervaringen van de Statenleden met het samenstellen van Onderzoeksprogramma's. Deze bijeenkomst werd bezocht door 11 Statenleden uit acht verschillende provincies en leverde een informatief verslag op.

Ter gelegenheid van het koperen jubileum van de Provinciale Rekenkamers heeft de Noordelijke Rekenkamer in de zomer van 2017 een symposium

verzorgd over de grondslagen en methoden van het Rekenkamerwerk. Aan dit symposium werden bijdragen geleverd door de vakgroep bestuursrecht van de RuG, de provincie Overijssel en de Raad voor de Leefomgeving en infrastructuur.

Bedrijfsvoering

Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer ondersteunt het College bij het uitoefenen van zijn wettelijke taak. De secretaris van het College is tevens directeur van het bureau. De directeur-secretaris geeft leiding aan zes medewerkers.

2.1 Onderzoek en onderzoeksactiviteiten

Waar mogelijk wordt het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer uitgevoerd door medewerkers van het bureau. Waar nodig wordt externe expertise ingehuurd. In het verslagjaar 2017 was de secretaris van de Rekenkamercommissie Hoogeveen gedurende een half jaar gedetacheerd bij de Noordelijke Rekenkamer. Het doel van detachering was om meer ervaring op te doen met de uitvoering van Rekenkameronderzoek. De gedetacheerde medewerkers heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het onderzoek naar de uitrol van snel internet. Voor het overige werd op bescheiden schaal gebruik gemaakt van externe inhuur. Wel werd ten behoeve van het onderzoek naar het functioneren van het Waddenfonds extern juridisch advies gevraagd. Tijdens het verslagjaar werden twee nieuwe junior onderzoekers aangenomen. Daarmee werd vacatureruimte vervuld die eind 2015 was ontstaan.

Uren besteed aan onderzoek

Hieronder volgt een overzicht van de arbeidsuren die zijn besteed aan directe (tabel 1) en aan indirecte (tabel 2) activiteiten. De uren in het overzicht zijn exclusief de uren van de drie Collegeleden (0,4 fte), vakantie, en ziekteverzuim. De uren per onderzoek (uitgedrukt als percentage van de totaal beschikbare arbeidstijd staan in (de laatste kolom van) tabel 1.

tabel 1: uren besteed aan onderzoek in 2017

	uren	%²
Onderzoek Waddenfonds	1.884	20%
Onderzoek OV-beleid	986	10%
Onderzoek Werkgelegenheidseffecten	2.351	25%
Onderzoeksprogramma	212	2%
Onderzoek Snel internet	1.210	13%
Totaal besteed aan onderzoek (directe uren)	6.643	71%

² Bij de percentering is als noemer uitgegaan van het totale aantal beschikbare uren (9.388) zie de eerste twee regels van tabel 3.

Tabel 1 geeft een volledig zicht op de urenbesteding voor de uitvoering van de diverse Rekenkameronderzoeken. De grootste ureninzet heeft plaatsgevonden op het onderzoek naar de inschatting van werkgelegenheidseffecten. Dit onderzoeksproject wordt ook benut om de beide nieuwe onderzoekers in te werken. De resultaten van dit onderzoek zullen medio 2018 worden gepubliceerd.

Het tweede onderzoek qua urenomvang is het onderzoek naar het functioneren van het Waddenfonds. Dit onderzoek is op 23 januari 2018 gepubliceerd. Het onderzoek naar snel internet zal 12 maart 2018 worden gepubliceerd.

Verder laat tabel 1 zien over uren zijn besteed aan de totstandkoming van het nieuwe onderzoeksprogramma. In januari 2018 is begonnen met het eerste onderdeel van het nieuwe onderzoeksprogramma.

In 2017 werd het onderzoek naar het OV in de perifere gebieden gepubliceerd. Met de voorbereiding van dit onderzoek was echter al in 2016 een begin gemaakt.

tabel 2: uren besteed aan ondersteunende activiteiten in 2017

	uren	% ³
Ondersteuning College	678	7%
Ondersteuning Raad van Advies: contacten met provinciale directies en griffies	161	2%
Monitor provinciaal bestuur: o.a. knipselkrant	215	2%
Beheer (inkoop, boekhouding, onderhoud apparatuur, website, P&O, tel. bereikbaarheid)	1.001	11%
Intern werkoverleg	159	2%
Opleiding en vorming	207	2%
Werving en selectie	166	2%
Relatiebeheer	158	1%
Totaal indirecte uren	2.745	29%

Een eerste prioriteit bij de ondersteunende (indirecte) activiteiten van het bureau bestaat uit de ondersteuning van het College van de Noordelijke Rekenkamer. Zo neemt het College besluiten over onderzoeksplannen, Nota's van Bevindingen, Bestuurlijke Rapporten en persberichten.

Een tweede prioriteit van het bureau is het onderhouden van contact met de drie provinciale organisaties waar het Rekenkameronderzoek voor een groot deel wordt uitgevoerd. Ten derde wordt een groot deel van de beschikbare arbeidstijd besteed aan intern beheer. In vergelijking met 2016 is het ziekteverzuim afgenomen van 17% naar 1% in 2017.⁴ In de verslagperiode werd de vacatureruimte die eind 2015 was ontstaan opgevuld door de deeltijd aanstelling van twee junior onderzoekers.

³ Bij de percentering is als noemer uitgegaan van het totale aantal beschikbare uren (9.388) zie de eerste twee regels van tabel 3.

⁴ Deze relatief grote daling van het ziekteverzuim hangt samen met de overstap per 1-1-2017 van één van de medewerkers naar een andere organisatie.

tabel 3: verdeling tijdsbesteding naar activiteiten in 2017 (uren en %)

	Uren 2017	% in 2017	Uren 2106	% in 2016
Onderzoeksactiviteiten	6.643	69%	5.266	54%
Beheer en management	2.745	29%	2.864	29%
Ziekteverzuim	188	2%	1.668	17%
Totaal	9.576	100%	9.798	100%

In dit verslagjaar zijn er drie bestuurlijke rapporten geproduceerd. Deze rapporten hadden betrekking op het OV in de meer perifere gebieden van de drie Noordelijke provincies.

2.2 Medewerkers

Rekenkamerwerk is ambachtelijk werk. De medewerkers van het bureau vormen met hun nieuwsgierigheid en vindingrijkheid het werkkapitaal van de Rekenkamer. Zonder gedreven onderzoekers die plezier hebben in het beantwoorden van de door het College van de Rekenkamer opgeworpen vragen, komen de gegevens en inzichten niet boven water waarmee de gestelde vragen van een controleerbaar antwoord worden voorzien. Het bureau van de Rekenkamer heeft voor de uitvoering van het onderzoek een formatie van vier f.t.e. Daarnaast is er naast de directeur één medewerker die als office manager ondersteuning biedt aan het College. Het bureau kent daarmee een formatie van 6,0 fte. In 2017 was de feitelijke bezetting 6,1 fte. Per 1-1-2018 is de feitelijke bezetting teruggebracht naar 5,9 f.t.e. Aan het begin van het verslagjaar heeft de directeur met de medewerkers planningsgesprekken gevoerd. Aan het eind van het verslagjaar heeft de directeur met de medewerkers eindejaarsgesprekken gevoerd. Het College heeft april 2017 een beoordelingsgesprek gevoerd met de directeur-secretaris.

2.3 Middelen

Dienstverlening en servicecontracten

De provincie Drenthe vervult als centrumprovincie (aangewezen in de Gemeenschappelijke Regeling) voor de Noordelijke Rekenkamer een ondersteunende rol. Deze overeenkomst is begin 2017 herzien. De provincie Drenthe heeft in het verslagjaar adviezen uitgebracht over het personeelsbeleid.

Bezoek website

In het verslagjaar werd de website door 13.314 bezoekers bezocht. In totaal werden er 29.833 pagina's bekeken. De meeste bezoekers waren afkomstig uit de gemeente Groningen (1.739). In frequentie gevolgd door: Leeuwarden (921 bezoekers), Amsterdam (852 bezoekers), Assen (791 bezoekers), Den Haag (522 bezoekers). Veel geraadpleegde thema's waren: *Met de bus naar de stad* (959 bezoekers). In frequentie gevolgd door: Actuele rapporten (840), Organisatie (776) en Onderzoeken in voorbereiding (504). In vergelijking met 2016 is er sprake van een lichte daling van het aantal bezoekers (toen: 13.673).